

Mateusz Bodzek
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Zielone i społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne jako narzędzie zrównoważonego rozwoju transportu publicznego

Wprowadzenie

Nieustanne i dynamiczne zmiany zachodzące w systemach społeczno-ekonomicznych stawiają przed władzami jednostek samorządu terytorialnego coraz to nowe wyzwania, którym muszą sprostać. Samorząd obecnie nie jest już tylko jednostką wykonującą zadania administracyjne, ale staje się przede wszystkim miejscem tworzenia realiów makroekonomicznych. W nowej rzeczywistości miasta, bo na nich skupiam swoją uwagę, tak jak firmy zaczęły podlegać prawom rynku, zostały zmuszone do wzajemnej rywalizacji po to, by przyciągnąć i utrzymać inwestorów, zachęcać turystów oraz być pozytywnie postrzeganymi przez mieszkańców¹.

W tym celu podejmują szereg działań o charakterze inwestycyjnym i prorozwojowym. Ponieważ wydatkują środki pochodzące z danin publicznych, zobligowane zostały przez ustawodawcę do wyłaniania wykonawców i dostawców usług w drodze zamówień publicznych. Początkowo jedynym lub dominującym kryterium decydującym o wyborze danej oferty było kryterium ceny. Wyłonieni w ten sposób wykonawcy nie zawsze mogli wywiązać się z przyjętych na siebie zobowiązań lub zdarzały się sytuacje, w których zrealizowane inwestycje były słabej jakości. Dlatego też 22 czerwca 2016 roku ustawodawca znowelizował ustawę Prawo zamówień publicznych (pzp), wymuszając na wielu zamawiających odejście

¹ E. Glińska, *Zarządzanie procesem kształtowania wizerunku miasta wśród jego mieszkańców na przykładzie Zambrowa*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, s. 7.

od dyktatu kryterium ceny. Nie jest to jednak wymóg bezwzględny, ponieważ nie trzeba go dochować, o ile zostaną spełnione okoliczności wymienione w art. 91 ust. 2a ustawy pzp.

Obserwowany w ostatnich latach wzrost zainteresowania koncepcją CSR – społecznie odpowiedzialnego biznesu (ang. *corporate social responsibility*) nasuwa pytanie, czy nie należałoby w procesie zarządzania zrównoważonym rozwojem miasta uwzględnić zasad tej koncepcji. Odpowiedź na nie wydaje się niebywale trudna. W pierwszym odruchu pojawia się szereg wątpliwości. Na czoło wysuwa się pytanie o efektywność ekonomiczną realizowanych zadań. Wszak jednostki samorządu terytorialnego nie są organizacjami nastawionymi na generowanie zysku. Wręcz przeciwnie, to właśnie w administracji publicznej generowane są olbrzymie koszty funkcjonowania społeczeństwa. Tu też pracują i są obsługiwani obywatele i wreszcie tutaj wpływ na środowisko jest bardzo duży (choćby amortyzacje sprzętów, biurokracja i wszelkie decyzje dotyczące inwestycji). Wynika z tego, że w związku z charakterem podejmowanych przez JST zadań mamy spełnione trzy składowe koncepcji CSR, a mianowicie: interesariuszy zewnętrznych oraz interesariuszy wewnętrznych, wpływ na środowisko i koszty, jakie ponosi społeczeństwo. W artykule podjęta została próba odpowiedzi na pytanie, w jakim zakresie w ogłaszanych postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego stosowane są społeczne i ekologiczne kryteria wyłaniania wykonawców i dostawców.

Zrównoważone zamówienia publiczne

Rozpoczynając rozważania na temat zrównoważonych zamówień publicznych, należy zwrócić uwagę na fakt, iż nie ma obecnie jednej powszechnie obowiązującej definicji. Jedyną jak dotąd oficjalnie przyjętą definicją zrównoważonych zamówień publicznych jest ta, stosowana przez Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP). Punktem wyjścia w definicji UNEP jest idea zrównoważonego rozwoju, który wymaga od rządów i organizacji rozważenia w swoich działaniach aspektów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Zgodnie ze wskazaniami UNEP, stosując zasady zrównoważonego rozwoju do zamówień publicznych, pod pojęciem *zrównoważone zamówienia publiczne* należy rozumieć proces, w którym organizacje zaspokajają swoje potrzeby na towary, usługi, roboty budowlane w oparciu o stosunek jakości do ceny w całym cyklu życia, generując korzyści nie tylko dla organizacji, ale także dla społeczeństwa i gospodarki przy jednoczesnym minimalizowaniu szkód dla środowiska. Przez zrównoważone zamówienia publiczne należy zatem rozumieć taki sposób organizacji postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, który uwzględnia tam, gdzie to możliwe, aspekty środowiskowe i społeczne, co przekłada się na charakter udzielanego zamówienia przy jednoczesnym zapewnieniu celowego, racjonalnego i oszczędnego wydatkowania środków publicznych. W definicji tej mieszczą się więc zarówno tzw. zielone zamówienia publiczne, jak i społeczne bądź inaczej – społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne. Pojęcia te zostały zdefiniowane w dokumentach opracowanych przez Komisję Europejską i funkcjonują w systemie zamówień publicznych².

² Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2017–2020, UZP, Warszawa 2017.

Zielone zamówienia publiczne

Zgodnie z definicją wypracowaną przez Komisję Europejską zielone zamówienia publiczne GPP (ang. *green public procurement*) oznaczają proces, w ramach którego instytucje publiczne starają się uzyskać towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest mniejsze w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku³.

Zielone zamówienia publiczne wskazane zostały w Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r. jako jeden z instrumentów wspierających poprawę stanu środowiska. Strategia ta przewiduje stymulowanie wzrostu poziomu zielonych zamówień tak, aby połowa udzielanych zamówień publicznych miała charakter ekologiczny. Z tego też względu należy kontynuować upowszechnianie zielonych zamówień poprzez zwiększanie świadomości urzędników i przedsiębiorców, związanej z postrzeganiem przyjaznych środowisku towarów i usług jako istotnych bodźców dla wzrostu konkurencyjności⁴.

Swoje miejsce GPP znalazły także w strategii Sprawne Państwo 2020. Wskazano w niej, iż w celu efektywnego gospodarowania zasobami rzeczowymi i finansowymi urzędy administracji publicznej winny położyć nacisk na upowszechnienie istniejących już rozwiązań prawnych dotyczących uwzględnienia aspektów ekologicznych (tzw. zielonych zamówień publicznych) w procedurach przetargowych, a także zwiększenie popytu urzędów administracji publicznej na innowacyjne produkty. W procesie udzielania zamówień publicznych w dużo szerszym stopniu powinny być wykorzystywane narzędzia elektroniczne. Ponadto podkreślono, iż zwiększenie liczby podmiotów legitymujących się zweryfikowanym systemem zarządzania środowiskiem, zwiększenie liczby podmiotów stosujących certyfikowane technologie środowiskowe, zwiększenie liczby krajowych produktów certyfikowanych oznakowaniem może przyczynić się do wzrostu odsetka zielonych zamówień publicznych⁵.

Zielone zamówienia publiczne przywołuje także Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2012–2020 „Dynamiczna Polska” (SIEG). Dokonując charakterystyki gospodarki kraju, wskazano na niedostateczną efektywność wykorzystania zasobów naturalnych i surowców. Wśród instrumentów zaradczych, przyczyniających się do ograniczania energochłonności i materiałochłonności gospodarki wymienia się wykorzystanie w szerszym zakresie zielonych zamówień publicznych. Wartość rynku zamówień publicznych w Polsce jest dowodem na duży potencjał w tym obszarze oraz wskazuje na istotną rolę administracji publicznej w inicjowaniu i utrwalaniu zachowań proekologicznych, co umożliwi rozwój wyrobów i usług charakteryzujących się wysokimi standardami środowiskowymi i społecznymi⁶.

³ 5 Komunikat Komisji – Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska, KOM(2008) 400, Bruksela 2008.

⁴ Urząd Zamówień Publicznych, <https://www.uzp.gov.pl> [dostęp: 13.03.2019].

⁵ Strategia Sprawne Państwo 2020, M.P. 2013, poz. 136, s. 48.

⁶ Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2012–2020 „Dynamiczna Polska” – Załącznik do uchwały nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r., Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2013.

Społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne

Społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne, zgodnie z definicją ukształtowaną w dokumentach Komisji Europejskiej, oznaczają zamówienia publiczne, w ramach których bierze się pod uwagę co najmniej jedną z następujących kwestii społecznych: możliwości zatrudnienia, godną pracę, zgodność z prawami społecznymi i z prawem do pracy, integrację społeczną (w tym także osób niepełnosprawnych), równość szans, dostępność i projektowanie dla wszystkich, uwzględnianie kryteriów zrównoważonego rozwoju, w tym kwestii etycznego handlu oraz szerszego dobrowolnego przestrzegania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), z jednoczesnym uwzględnieniem zasad ujętych w Traktacie o Unii Europejskiej oraz w dyrektywach dotyczących zamówień publicznych⁷.

Postulat szerszego stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych został ujęty w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego. Główne zaplanowane działania w ramach SRKS to m.in.: wsparcie edukacji przedstawicieli administracji publicznej i organizacji społecznych w zakresie lepszego wykorzystania istniejących instrumentów, zlecenia zadań publicznym organizacjom obywatelskim, wypracowanie i upowszechnianie standardów realizowanych zadań publicznych oraz mechanizmów monitorowania świadczonych usług z udziałem obywateli, zmiany obowiązujących regulacji prawnych umożliwiające poszerzenie zakresu stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. W związku z tym należy kontynuować działania edukacyjne i upowszechniające dotyczące praktycznego stosowania klauzul społecznych. Krajowy Plan Działań uszczegółowia zapisy zintegrowanych strategii rozwoju. Wskazuje podstawę prawną oraz proponuje konkretne działania służące realizacji celów Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju⁸.

Sposób uwzględnienia aspektów społecznych w zamówieniach publicznych może mieć różną formę. O społecznym charakterze decyduje m.in. funkcjonalność przedmiotu zamówienia, ale również grupa beneficjentów, do których kierowane są zamawiane usługi i wyroby. W ramach zamówień publicznych można także określić wymagania o charakterze społecznym związane z realizacją zamówienia na przykład poprzez zobowiązanie wykonawców do zatrudnienia do realizacji zamówienia osób z określonych grup czy też doprecyzowanie formy zatrudnienia osób wykonujących wskazane czynności w ramach realizacji zamówienia. Dla realizacji celów społecznych prawnie dopuszczalne jest także ograniczenie kręgu wykonawców ubiegających się o zamówienie publiczne do podmiotów, których działalność obejmuje społeczną i zawodową integrację osób z grup społecznie marginalizowanych⁹.

⁷ *Kwestie społeczne w zakupach. Przewodnik dotyczący uwzględniania kwestii społecznych w zamówieniach publicznych*, Komisja Europejska, Bruksela 2011, s. 7, <https://rownosc.info/media/uploads/biblioteka/publikacje/kwestie-spoeczne-w-zamowieniach-podrecznik-ke.pdf> [dostęp: 13.03.2019]

⁸ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, M.P. 2013, poz. 378.

⁹ Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2017–2020, dz. cyt., s. 9.

Zrównoważone zamówienia publiczne w Polsce

W Polsce od 2013 roku, kiedy po raz pierwszy opracowany został Krajowy plan działań na rzecz zrównoważonych zamówień publicznych, analizowany jest udział postępowań o udzielenie zamówienia publicznego uwzględniających kryteria ekologiczne oraz społeczne w ogólnej liczbie ogłaszanych postępowań. Analizy tej dokonuje Urząd Zamówień Publicznych (UZP) w oparciu o coroczną informację składaną przez organy administracji publicznej. Urzędowi powierzono ponadto bardzo odpowiedzialną funkcję, a mianowicie koordynatora procesu upowszechniania ZZP.

W oparciu o Krajowy Plan Działań w latach 2013–2016 zrealizowano szereg przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i promocyjnym, spośród których należy wskazać:

- 7 konferencji poświęconych tematyce społecznych i zielonych zamówień publicznych, w których wzięło udział 830 osób,
- 15 dedykowanych szkoleń poświęconych problematyce ZZP, w ramach których przeszkolono 600 urzędników biorących udział w przygotowaniu i przeprowadzaniu postępowań o udzielenie zamówień publicznych,
- działalność wydawniczą obejmującą publikację trzech pozycji poświęconych problematyce zrównoważonych zamówień publicznych,
- działalność informacyjną polegającą na udostępnieniu i ciągłym rozbudowywaniu zakładki dobre praktyki w serwisie internetowym UZP.

Efekty realizacji założeń Krajowego Planu Działań na rzecz zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013–2016, zgodnie z założeniami przyjętymi w tym dokumencie, mierzone były za pomocą określonych wskaźników, dla których przyjęto pewne poziomy stanowiące oczekiwaną wartość docelową. Analizując dane w tym zakresie, można stwierdzić, że w przypadku zdecydowanej większości wskaźników przyjętych w KPD uzyskano poziom docelowy zakładany do osiągnięcia na koniec 2016 roku, a w części z nich, na przykład w przypadku liczby osób przeszkolonych z zakresu ZZP, osiągnięte wyniki były wyższe niż zakładano. Nie udało się w pełni zrealizować przyjętych celów w zakresie poziomu uwzględniania aspektów społecznych i środowiskowych w zamówieniach publicznych. Rzeczywisty poziom realizacji wskaźnika w zakresie zielonych zamówień publicznych wyniósł 11,40 procent z zakładanych 20 procent, a w przypadku społecznie odpowiedzialnych zamówień – odpowiednio 4,08 procent z 10 procent.

Krajowy plan działań na rzecz zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2017–2020 zakłada, że udział zielonych zamówień publicznych w całkowitej liczbie zamówień udzielonych przez polskich zamawiających w danym roku wynosił będzie co najmniej 25 procent, a udział społecznych zamówień publicznych osiągnie poziom co najmniej 12 procent.

Jak wynika z raportu opublikowanego przez prezesa UZP, w 2017 roku udział społecznych zamówień publicznych w ogólnej liczbie udzielonych wyniósł 17 procent, podczas gdy ich wartość w odniesieniu do łącznej wartości zamówień publicznych stanowiła 26 procent. Na wynik ten złożyło się 2257 zamawiających, którzy udzielili łącznie 24 052 zamówień publicznych o łącznej wartości 42 080 960 339,09 zł (bez podatku od towarów i usług).

W odniesieniu do zamówień uwzględniających proekologiczne kryteria oceny ofert sytuacja przedstawia się odmiennie. W analizowanym okresie tylko 344 zamawiających w 1212 udzielonych zamówieniach uwzględniło powyższe kryteria, co stanowiło zaledwie 1 procent wszystkich zamówień. Łączna wartość zielonych zamówień w 2017 roku wyniosła 3 237 075 405,76 zł (bez podatku VAT), co stanowi 2 procent ogólnej wartości wszystkich zamówień udzielonych w tym roku¹⁰.

Kryteria ekologiczne i społeczne najczęściej wykorzystywane były w ramach postępowań mających na celu dostawy środków transportu na potrzeby gminnych zakładów komunikacyjnych oraz w zamówieniach na usługi budowlane. Ma to bezpośredni związek z tym, iż zakupy te finansowane są w znacznej większości ze środków UE, która w ostatnich latach kładzie coraz większy nacisk na to, aby środki publiczne wydawane były w sposób odpowiedzialny zarówno pod względem społecznym, jak i środowiskowym.

Kraków liderem zrównoważonych zamówień publicznych

W latach 2013–2018 władze Krakowa w ramach Programu zrównoważonego rozwoju transportu publicznego dla gminy miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących rozpoczęły proces modernizacji transportu zbiorowego. W ogłaszanych przez miasto zamówieniach na dostawy autobusów i tramwajów na potrzeby MPK S.A. zaczęto stosować zarówno klauzule społeczne, jak i ekologiczne. Pozwoliło to Krakowowi w stosunkowo krótkim czasie stać się liderem w ekologicznym transporcie. Zakup nowoczesnego taboru nie byłby możliwy bez współpracy miasta z województwem małopolskim w pozyskaniu środków z UE na dofinansowanie konkretnych działań. Wszystkie nabywane przez miasto autobusy i tramwaje są pojazdami niskopodłogowymi, wyposażonymi w klimatyzację, automaty biletowe oraz nowoczesny system informacji dynamicznej dla pasażera. Na pokładzie każdego z autobusów zamontowano porty ładowarki USB, dzięki którym w trakcie podróży pasażer może doładować tablet lub telefon.

Jako pierwsza gmina w Polsce miasto Kraków uruchomiło na swoim terenie regularną linię obsługiwaną przez autobusy elektryczne. Działa ona nieprzerwanie od 29 kwietnia 2014 roku. Obecnie Kraków posiada największą w kraju flotę autobusów zasilanych energią elektryczną, a w Europie ustępuje pod tym względem tylko czterem miastom. Wśród tych pojazdów znajdują się zarówno tradycyjne autobusy niskopodłogowe, jak i jedyne w Polsce przegubowe autobusy elektryczne. Pojazdy te nie wytwarzają żadnych zanieczyszczeń i całkowicie eliminują lokalną emisję spalin. Ich baterie mogą być ładowane na dwa sposoby: poprzez zamontowany na dachu pantograf w czasie postoju na pętli lub poprzez łącze typu plug-in podczas przebywania pojazdu w zajezdni.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego przypadającego na lata 2014–2020 Kraków planuje zakup 150 autobusów elektrycznych. Jego pełna realizacja spowoduje, że pojazdy bezemisyjne będą stanowić jedną trzecią krakowskiego taboru autobusowego.

¹⁰ Sprawozdanie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych za rok 2017, UZP, Warszawa 2018.

Decyzją władarzy Krakowa miasto postanowiło przyłączyć się do rządowego programu E-bus mającego na celu rozwój elektromobilności w Polsce. W ramach tego programu planowany jest zakup dalszych 161 autobusów elektrycznych na potrzeby miejskiego przewoźnika.

Inwestycje w autobusy elektryczne wymusiły inwestycje w rozbudowę infrastruktury ładującej. W zajezdni autobusowej Wola Duchacka wybudowano 28 stanowisk ładowania typu plug-in, natomiast w zajezdni w Nowej Hucie powstała stacja transformatorowa ładowania baterii. W 2018 roku oddano ponadto pięć nowych stacji ładowania poprzez pantograf, trzy w centrum miasta przy ul. Konopnickiej, Piaszczynej i Pawiej i po jednej na zajezdni na Woli Duchackiej i Brożka.

Niektóre z autobusów elektrycznych wyposażone są w panele fotowoltaiczne. Miasto zakupiło ponadto kilka autobusów hybrydowych. W ramach budowy zrównoważonego systemu transportu publicznego przewoźnik miejski zaprzestał eksploatacji autobusów napędzanych silnikami spalinowymi spełniającymi normy poniżej normy EURO 6. Działania te mają na celu ograniczenie zużycia paliwa, a co za tym idzie – ograniczenie lokalnej emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń emitowanych do środowiska naturalnego. Podjęty przez Kraków wysiłek inwestycyjny spowodował, że ma on obecnie najbardziej ekologiczny tabor autobusowy w kraju.

Analogicznie przedstawia się sytuacja w odniesieniu do taboru tramwajowego. Wszystkie nowe wagony krakowskiego MPK S.A. wyposażone są w system rekuperacji energii elektrycznej. Oznacza to, że są one zdolne odbierać energię elektryczną wytwarzaną podczas hamowania innych pojazdów komunikacji miejskiej i wykorzystać ją dla potrzeb kontynuowania własnej jazdy. Rekuperacja pozwala zaoszczędzić blisko 10 GWh energii elektrycznej rocznie, a w konsekwencji znacząco ograniczyć emisję zanieczyszczeń do środowiska. Oprócz zakupów nowoczesnych wagonów miejski przewoźnik modernizuje posiadany tabor, dostosowując go do nowych wymagań. Poprzez wymianę systemu napędowego znacznie ogranicza się zużycie energii trakcyjnej.

MPK S.A. stale inwestuje w obiekty, w których stosuje się rozwiązania proekologiczne. Przykładem mogą być myjnie taboru wykorzystujące wodę deszczową. Funkcjonują one w systemie podwójnego obiegu zamkniętego, co pozwala ograniczyć o 80 procent zapotrzebowanie przedsiębiorstwa na wodę.

Podsumowanie

Uregulowania dotyczące zrównoważonych zamówień publicznych obecne są w polskim porządku prawnym od ponad pięciu lat. Pomimo licznych działań podejmowanych przez UZP, mających na celu wzrost wiedzy i świadomości urzędników o konieczności odejścia od dogmatu najniższej ceny jako dominującego kryterium rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, poziom osiąganych przez zamawiających wskaźników stosowania prospołecznych i proekologicznych kryteriów oceny ofert przyjmuje wartości odbiegające od oczekiwanych. Nasuwa się więc pytanie o przyczyny takiego stanu rzeczy. Problem ten wymaga pogłębionej analizy i stanie się przedmiotem badań autora, których wyniki zostaną omówione w kolejnych opracowaniach. Należy zarazem podkre-

ślić, że mamy też szereg pozytywnych przykładów stosowania założeń ZZP. Jak pokazuje przywołany przykład aglomeracji krakowskiej, przy odpowiednim poziomie determinacji władz i odrobinie dobrej woli u osób zatrudnionych w komórkach odpowiedzialnych za przygotowanie i przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego możliwe jest prowadzenie zrównoważonej polityki inwestycyjnej z wykorzystaniem kryteriów prospołecznych i proekologicznych w wyborze oferenta.

Bibliografia

5 Komunikat Komisji Europejskiej – Zamówienia publiczne na rzecz poprawy stanu środowiska, KOM(2008) 400, Bruksela 2008.

Adamczyk J., *Koncepcja zrównoważonego rozwoju w zarządzaniu przedsiębiorstwem*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 2001.

Adamczyk J., *Spoleczna odpowiedzialność przedsiębiorstw. Teoria i praktyka*, PWE, Warszawa 2009.

Glińska E., *Zarządzanie procesem kształtowania wizerunku miasta wśród jego mieszkańców na przykładzie Zambrowa*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008.

Jeżowski P., *Kategoria rozwoju zrównoważonego w naukach ekonomicznych*, [w] P. Jeżowski (red.), *Ekonomiczne problemy ochrony środowiska i rozwoju zrównoważonego w XXI wieku*, SGH, Warszawa 2007.

Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013–2016, UZP, Warszawa 2013.

Krajowy Plan Działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2017–2020, UZP, Warszawa 2017.

Kwestie społeczne w zakupach. Przewodnik dotyczący uwzględniania kwestii społecznych w zamówieniach publicznych, Komisja Europejska, Bruksela 2011, <https://rownosc.info/media/uploads/biblioteka/publikacje/kwestie-spoeczne-w-zamowieniach-podrecznik-ke.pdf> [dostęp: 13.03.2019].

Paszkiewicz A., Szadzińska A., *Przejawy społecznej odpowiedzialności w działalności przedsiębiorstw*, „Prace i Materiały Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego” 2011, nr 1, t. 1.

Sprawozdanie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych za rok 2017, UZP, Warszawa 2018.

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2012–2020 „Dynamiczna Polska” – Załącznik do uchwały nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r., Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2013.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, M.P. 2013, poz. 378.

Strategia Sprawne Państwo 2020, M.P. 2013, poz. 136.

Urząd Zamówień Publicznych, <https://www.uzp.gov.pl> [dostęp: 13.03.2019].

Streszczenie

Zielone i społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne jako narzędzie zrównoważonego rozwoju transportu publicznego

Koszty zamawianych przez administrację samorządową towarów i usług pochłaniają znaczną część ich budżetów. Staje się ona zatem istotnym konsumentem i graczem rynkowym. Troska o środowisko oraz wzrost świadomości obywateli powoduje, że przedstawiciele administracji publicznej zmuszeni zostali do prowadzenia społecznie odpowiedzialnej i proekologicznej polityki inwestycyjnej. Artykuł prezentuje ideę zrównoważonych zamówień publicznych jako narzędzia zrównoważonego rozwoju. Zaprezentowane zostały zmiany zachodzące w zamówieniach publicznych oraz aktualny stan prawny przedmiotowych zagadnień. Szczegółowo omówiono założenia zrównoważonych zamówień publicznych, a następnie analizie poddano poziom ich realizacji w kraju.

Słowa kluczowe: zielone zamówienie publiczne, społecznie odpowiedzialne zamówienia publiczne, zrównoważone zamówienia publiczne, CSR, zrównoważony rozwój

Summary

Green and socially responsible public procurement as a tool for the sustainable development of public transport

The costs of goods and services ordered by local government administration consume a significant part of their budgets. Thus, it becomes an important consumer and market player. Care for the environment and an increase in citizens' awareness means that public administration representatives have been forced to conduct a socially responsible and environmentally friendly investment policy. This article presents the idea of sustainable public procurement as a tool for sustainable development. The changes taking place in public procurement as well as the current legal status regarding the issues in question are outlined. The assumptions of sustainable public procurement are discussed in detail, and then the level of their implementation in the country is analysed.

Keywords: green public procurement, socially responsible public procurement, sustainable public procurement, CSR, sustainable development